

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 04
Rotel 0405

DOM
2010-12-21
Stockholm

Mål nr
T 2438-10

Sid 1 (5)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Södertörns tingsrätts dom 2010-02-26 i mål nr T 3509-08, se bilaga A

KLAGANDE

Spendrups Bryggeriaktiebolag, 556079-6871
Box 3006
143 03 Vårby

Ombud: Advokaten Al... J N
Box 7543
103 93 Stockholm

MOTPART

Carina Ahlström Förvaltning AB:s konkursbo, 556630-0983
Adress hos konkursförvaltaren

Konkursförvaltare: Advokaten P... Å
Grönberg Cederlöf Advokatbyrå HB
Hitechbuilding 151
101 52 Stockholm

Ombud: Advokaten K... J
Samma adress

SAKEN

Återvinning i konkurs

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Se sidan 2.

Dok.Id 919904

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 672 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svca.se	08-561 672 59	måndag – fredag 09:00-15:00

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Med upphävande av tingsrättens dom ogillar hovrätten käromålet och befriar Spendrups Bryggeriaktiebolag från att ersätta Carina Ahlström Förvaltning AB:s konkursbos rättegångskostnader vid tingsrätten.

2. Carina Ahlström Förvaltning AB:s konkursbo ska ersätta Spendrups Bryggeriaktiebolag för bolagets rättegångskostnader vid tingsrätten med 195 790 kr, varav 195 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 26 februari 2010 till dess betalning sker.

3. Carina Ahlström Förvaltning AB:s konkursbo ska ersätta Spendrups Bryggeriaktiebolag för bolagets rättegångskostnader i hovrätten med 78 121 kr, varav 78 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 21 december 2010 till dess betalning sker.

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Spendrups Bryggeriaktiebolag (Spendrups) har yrkat att käromålet ska ogillas och att Spendrups ska befrias från skyldigheten att ersätta Carina Ahlström Förvaltning AB:s konkursbos (konkursboet) rättegångskostnader vid tingsrätten samt att konkursboet ska förpliktas att ersätta Spendrups för dess rättegångskostnader vid tingsrätten.

Konkursboet har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i hovrätten.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Parterna har åberopat samma grunder och omständigheter till stöd för sin talan som antecknats i tingsrättens dom med följande tillägg från Spendrups. Konkursboet har inte visat att det är ett och samma obestånd som föranledde Carina Ahlström Förvaltning AB:s konkurs.

Hovrätten har tagit del av samma utredning som tingsrätten.

Den första frågan i målet är om den av Spendrups den 1 november 2005 genomförda kvittningen har varit tillåten eller inte.

Inledningsvis kan hovrätten konstatera att eftersom konkursen har undanröjts genom beslut av Högsta domstolen den 18 mars 2005 har egendomen i boet återställt till konkursgäldenären (följden blir således densamma som om konkursen upphävts av högre rätt, se 2 kap. 25 § konkurslagen). Det innebär att Carina Ahlström Förvaltning AB hade rätt att förfoga över sina fordringar och skulder vid tidpunkten för kvittningen.

Hovrätten ansluter sig vidare till vad tingsrätten anfört angående kvittningsfrågan såväl avseende rätten att genomföra kvittning med förskottsutdelade medel som frågan om obligationsrättslig skyldighet att återbetala det förskottsutbetalda beloppet. I likhet med tingsrätten finner hovrätten således att kvittningen har varit tillåten.

Den fråga hovrätten därefter har att ta ställning till är om kvittningen är återvinningsbar enligt 4 kap. 5 § konkurslagen.

En grundförutsättning för att det ska komma i fråga att återvinna en kvittning är att borgenären inte varit berättigad att kvitta i konkursen (den konkurs som därvid är av intresse i det här målet är den senare konkursen). Anledningen till denna förutsättning är att det är praktiskt sett meningslöst att återvinna en före konkursen gjord kvittning så att fordringarna återigen står emot varandra, om borgenären därefter kan kvitta i konkursen (se Welamson – Mellqvist, Konkurs, tionde upplagan, 2003, s. 103, och Lennander, Återvinning i konkurs, tredje upplagan, 2004, s. 257 f.). Det förhållandet att återvinning av en kvittning endast bör vara möjlig om borgenären inte hade kunnat kvitta i konkursen följer även av såväl nackdels- som otillbörlighetsrekvisitet (se Lindskog, Kvittning. Om avräkning av privaträttsliga fordringar, andra upplagan, 1993, s. 744). I denna del gör hovrätten följande överväganden.

Enligt 5 kap. 15 § första stycket konkurslagen kan en fordran hos gäldenären som får göras gällande i konkursen av borgenären användas till kvittning mot en fordran som gäldenären hade mot honom när konkursbeslutet meddelades. Det gäller dock inte om kvittning var utesluten utom konkurs på grund av fordringarnas beskaffenhet. Om den aktuella kvittningen inte hade ägt rum hade Spendrups vid det senare konkursbeslutet den 21 mars 2007 fortfarande haft en fordran hos konkursboet som hade kunnat göras gällande i konkursen och konkursboet hade i sin tur fortfarande haft en fordran hos Spendrups motsvarande förskottsbetalningen. Som konstaterats ovan var kvittningen som sådan tillåten, av den bedömningen följer även att det inte är fråga om fordringar av sådan beskaffenhet att kvittning är utesluten. Hovrätten kan vidare konstatera att det i målet inte är fråga om någon av de situationer som avses i 5 kap. 15 § andra stycket respektive 5 kap. 16 § konkurslagen. Hovrättens slutsats blir därmed att Spendrups hade haft rätt att kvitta sin fordran även i konkursen. Kvittningen har således inte varit otillbörlig eller till nackdel för övriga borgenärer och redan på dessa grunder saknas därför möjlighet att återvinna kvittningen jämlikt 4 kap. 5 § konkurslagen.

Vid denna bedömning saknas anledning för hovrätten att närmare pröva de övriga förutsättningarna för återvinning enligt 4 kap. 5 § konkurslagen och betydelsen av konkursgäldenärens i och för sig tvistiga skuld om 30 miljoner kr till 1 1 St

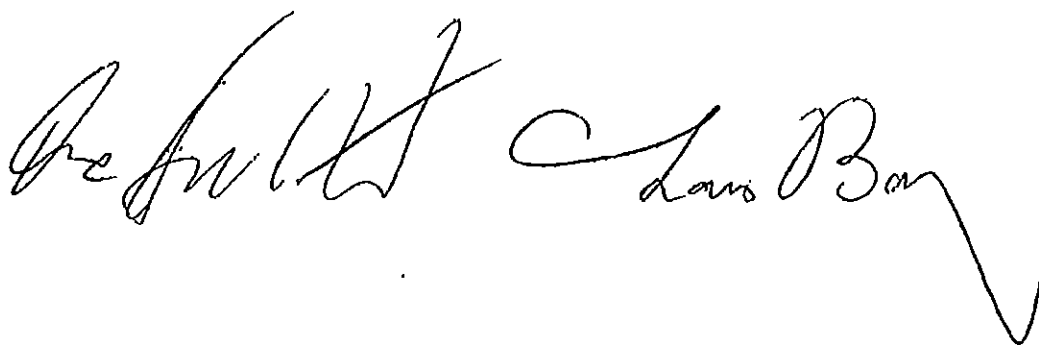
Av det anförda följer att käromålet ska ogillas.

Vid denna utgång i målet ska Spendrups befrias från skyldighet att ersätta konkursboets rättegångskostnader vid tingsrätten. Tingsrättens dom ska således upphävas.

Av utgången i målet följer även att konkursboet ska åläggas att ersätta Spendrups rättegångskostnader såväl vid tingsrätten som i hovrätten. Yrkade belopp i dessa delar framstår som skäligen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2011-01-18

Two handwritten signatures in black ink. The first signature on the left is 'Owe Hultin' and the second signature on the right is 'Lars Borg'.Two handwritten signatures in black ink. The first signature on the left is 'Martin Rhodin' and the second signature on the right is 'Stefan Jansson'.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Owe Hultin och Lars Borg samt tf. hovrättsassessorerna Martin Rhodin och Stefan Jansson, referent. Enhälligt.

SÖDERTÖRNS TINGSRÄTT

DOM
2010-02-26
Meddelad i
Huddinge

Mål nr
T 3509-08

PARTER

KÄRANDE

Carina Ahlström Förvaltning AB:s konkursbo, 556630-0983
c/o Grönberg Cederlöv Advokatbyrå HB
Hitechbuilding 151
101 52 Stockholm

Ställföreträdare: Advokat Per Å.
Grönberg Cederlöv Advokatbyrå HB
Hitechbuilding 151
101 52 Stockholm

Ombud: Advokat Krister J.
Grönberg Cederlöv Advokatbyrå HB
Hitechbuilding 151
101 52 Stockholm

SVARANDE

Spendrups Bryggeriaktiebolag, 556079-6871
Box 3006
143 03 Värby

Ombud: Jur.kand. J. E.
c/o Spendrups Bryggeri AB
Box 3006
143 03 Värby

Ombud: Advokat Anders N.
Wistrand Advokatbyrå
Box 7543
103 93 Stockholm

DOMSLUT

1. Tingsrätten förordnar att kvittning genomförd den 1 november 2005 mellan Spendrups Bryggeriaktiebolag och Carina Ahlström Förvaltning AB ska gå åter.

Dok.Id 325883

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionsld
141 84 Huddinge	Björnkullavägen 5 A	08-561 660 00 E-post: sodertorns.tingsratt@dom.se www.sodertornstingsratt.domstol.se	08-711 05 80	måndag – fredag 08:30-16:00

2. Spendrups Bryggeriaktiebolag ska till Carina Ahlström Förvaltning AB:s konkursbo betala 500 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 5 § räntelagen för tiden från den 23 januari 2004 till dess domen vinner laga kraft och för tiden därefter enligt 6 § räntelagen tills betalning sker.

3. Spendrups Bryggeriaktiebolag ska ersätta Carina Ahlström Förvaltning AB:s konkursbo för dess rättegångskostnader med 160 850 kr, varav 152 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från den 26 februari 2010 till dess betalning sker.

BAKGRUND

Carina Ahlström Förvaltnings AB (härefter Cafab) försattes i konkurs den 1 september 2003 på begäran av Föreningssparbanken (härefter Swedbank). Konkursansökan delgavs Cafabs revisor då det saknades ställföreträdare för bolaget. Till konkursförvaltare förordnades advokaten O Sj . Efter konkursbeslutet avyttrade konkursförvaltaren Cafabs inventarier och hyresrätter. Försäljningarna genererade medel som ledde till förskottsutdelningar till tre prioriterade borgenärer på sammanlagt 1 881 505 kr. Av det beloppet erhöll Spendrups Bryggeriaktiebolag (härefter Spendrups) 500 000 kr i förskottsutdelning av sin totala fordran om 1 252 761 kr. Konkursen fortgick fram till den 18 mars 2005 då Högsta domstolen undanröjde konkursbeslutet och återförvisade målet till tingsrätten för vidare handläggning. Den 1 november 2005 kvittade Spendrups skulden på förskottsutdelade medel mot andra fordringar som Spendrups hade mot Cafab. Kvittningen manifesterades i ett förlikningsavtal enligt vilket Spendrups överlät sin återstående fordran på Cafab om 1 252 761 kr till en person vid namn T s Al för 100 000 kr. I samband med att konkursbeslutet upphävdes gjordes en fordran om 30 miljoner kronor gällande mot Cafab av borgenären Tl S. Fordran, som avsåg ett borgensåtagande och förföll till betalning den 30 mars 2005, hade inte tidigare anmälts till konkursförvaltaren O S. Tl S s fordran fastställdes i ett utslag av kronofogdemyndigheten i Stockholm den 11 maj 2005. Stockholms tingsrätt ogillade konkursansökan genom beslut den 13 januari 2006 då säkerhet ställdes för konkursfordran. Cafab försattes på egen begäran i konkurs den 21 mars 2007 varvid advokaten Jt R. tsågs till konkursförvaltare.

YRKANDEN M.M.

Carina Ahlström Förvaltning AB:s konkursbo (konkursboet) har yrkat att tingsrätten ska förklara att den kvittning om 500 000 kr varom Spendrups avgivit kvittningsförklaring ska återgå. Till följd därav har konkursboet yrkat att Spendrups ska förpliktas att utge 500 000 kr till konkursboet jämte därå upplupen ränta enligt 5 §

räntelagen jämförd med 4 kap. 15 § konkurslagen. Räntan ska beräknas från dagen då Spendrups mottog beloppet om 500 000 kr, den 23 januari 2004, till och med dagen då domen i målet vinner laga kraft. För tiden därefter har konkursboet yrkat ränta jämlikt 6 § räntelagen.

Spendrups har bestritt konkursboets yrkanden men vitsordat beloppet om 500 000 kr i och för sig. Spendrup har vitsordat yrkad ränta från dagen då stämningsansökan lämnades in till tingsrätten till och med dagen för domens laga kraft och för tiden därefter ränta enligt 6 § räntelagen.

Båda parter har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER

Konkursboet

Konkursboet har i första hand gjort gällande att kvittningen inte har kunnat ske och att beloppet 500 000 kr därför ska återbetalas till konkursboet.

I andra hand har konkursboet anfört följande. Spendrups kvittningsförklaring är återvinningsbar enligt 4 kap. 5 § konkurslagen. Genom kvittningen har Spendrups gynnats på övriga konkursborgenärers bekostnad genom att Spendrups otillbörligen tillgodogjort sig förskottsutdelade medel som annars hade kommit borgenärerna tillgodo i den nu pågående konkursen. Kvittningen har verkställts vid en tidpunkt då konkursbolaget var insolvent. Spendrups har haft kännedom om såväl konkursbolagets insolvens som de omständigheter som gör kvittningen otillbörlig.

Spendrups

Spendrups har gjort gällande att bolaget haft rätt att kvitta sin fordran på konkursbolaget mot sin skuld.

Spendrups har i andra hand bestritt att förutsättningarna för återvinning av kvittningen enligt 4 kap. 5 § konkurslagen är uppfyllda och därvid anfört följande. Spendrups har inte genom kvittningen gynnats framför någon annan borgenär och har i vart fall inte på ett otillbörligt sätt gynnats framför någon annan borgenär. Konkursboet har inte visat att Cafab var på obestånd när kvittningen skedde och att Spendrups skulle ha varit i ond tro om obeståndet. Spendrups har dessutom inte varit i ond tro om några omständigheter som skulle göra kvittningen otillbörlig.

UTVECKLING AV TALAN

Konkursboet

I samband med förskottsutdelningen åtog sig Spendrups att återbetala de förskottsutdelade medlen för det fall ett utdelningsförslag inte skulle upprättas i konkursen. Då Högsta domstolen undanröjde konkursbeslutet var Cafab på obestånd. Av konkursbouppteckningen framgår att det fanns uppskattade tillgångar om 475 000 kr och skulder med särskild förmånsrätt om drygt 1,8 miljoner kr. Totalt uppgick skulderna till drygt 2,5 miljoner kr. Bristen i boet var 2 miljoner kr. I bilaga till slutredovisningen framgår att det då konkursbeslutet undanröjdes inestod ett belopp om ca 130 000 kr på ett konto hos O S. Det var de tillgångar som fanns kvar i konkursboet. Det fanns vidare redovisningsfordringar mot de tre borgenärer som erhållit förskottsutdelning. Därutöver fanns skulden till T S på 30 miljoner kronor.

Efter Högsta domstolens beslut var alla intäktsgenererande tillgångar avyttrade och bolaget saknade intjäningsförmåga. Swedbank ansökte ånyo om att Cafab skulle försättas i konkurs. Tingsrätten ogillade Swedbanks konkursansökan då Cafabs dåvarande ombud ställde säkerhet för den obetydliga skuld som då fanns. Den skulden kvarstår alljämt.

Under tiden mellan konkursbesluten förekom ett flertal olika rättstvister mellan Spendrups, Cafab och andra personer. Genom förlikningsavtalet den 1 november 2005 kvittade Spendrups det förskottsutdelade beloppet mot delar av de fordringar bolaget hade mot Cafab och sålde sin kvarvarande fordran till Tj A) för en köpeskilling om 100 000 kr. Detta trots att Spendrups hade säkerhet i form av andrahandpantsträtt företagsinteckningsbrev. Den bästa panträtten i inteckningarna innehades av Swedbank som än idag inte fått fullt betalt för sin fordran mot konkursbolaget. Skulderna fanns i allt väsentligt när den första konkursen upphävdes och finns alljämt. Tj A) har inte fått betalt för den fordran som han köpte av Spendrups, vilken sedermera överlåtits till en person vid namn Me Hj § och upptas i konkursbouppteckningen till drygt 1,7 miljoner kr.

I den första konkursen hade Spendrups och Swedbank förmånsrätt enligt 5 § andra stycket förmånsrättslagen. Den 1 november 2005, när kvittningen skedde, hade paragrafen upphävts och ersatts av 11 § förmånsrättslagen. Den nya paragrafen gav inteckningsinnehavare sämre rätt än vad de haft tidigare. Rent praktiskt innebär detta att Spendrups och Swedbank i den första konkursen hade rätt att få ut 100 procent av sin fordran ur inteckningsunderlaget och det var med den utgångspunkten som förskottsutbetalningarna gjordes. I den nu pågående konkursen har de rätt att få utdelning med endast 55 procent av inteckningsunderlaget och resterande 45 procent ska betalas ut till andra borgenärer.

Kvittningen verkställdes vid en tidpunkt när konkursbolaget var insolvent vilket Spendrups kände till. Av förlikningsavtalet framgår dessutom att Spendrups hade kännedom om att Cafab var insolvent vid det första konkursförfarandet och att fordringen på 30 miljoner kronor fanns. Spendrups kvittning har inneburit att Spendrups tillgodogjort sig hela förskottsutdelningen, trots att bolaget saknat rätt till det.

Enligt konkursboets uppfattning är det överhuvudtaget inte möjligt att genomföra en kvittning i förskottsutdelade medel. Om tingsrätten finner annorlunda ska kvittningen ändå återgå eftersom den är återvinningsbar.

Spendrups

Det är ostridigt att Spendrups inte hade haft rätt att kvitta mot skulden återkrav från konkursboet vilket har att göra med att en borgenärs fordringar i en konkurs är riktade mot konkursgäldenären och en begäran om återbetalning av förskottsutdelningar görs av konkursboet. Kvittningen har dock inte skett i konkursen och konkurslagens regler faller bort när konkursen hävs. Då konkursbeslutet undanröjdes fanns tillgångar på 2,8 miljoner kr. Tillgångarna i bolaget redovisades till Cafab som alltså fick en fordran mot Spendrups om 500 000 kr. Genom att konkursen hävdades kom fordringarna att stå emot varandra och därmed förelåg förutsättningar för kvittning.

Beträffande frågan om kvittningen är återvinningsbar ska uppmärksammas att skulden på 30 miljoner kr inte var känd under den första konkursen som pågick i nästan två år. Först genom en ansökan om betalningsföreläggande som ingavs till kronofogdemyndigheten precis efter Högsta domstolens beslut blev fordran känd. Här ska anmärkas att T A som tidigare under konkursen varit extremt svårdelgiven, omedelbart blev delgiven betalningsföreläggandet.

Kronofogdemyndighetens utslag meddelades på mindre än två månader. Det är således uppenbart att T S fordran är en skenfordran skapad i syfte att få en exekutionstitel för att undandra tillgångar från de riktiga borgenärerna. Eftersom Kronofogdemyndigheten inte gör en materiell prövning räcker det med att lämna in en ansökan om betalningsföreläggande som blir delgiven men inte bestridd för att få ett utslag. Spendrups invände mot utslaget hos Kronofogdemyndigheten men återkallade sedan sin talan på grund av förlikningen med Cafab. I ett senare skede har företrädare för Cafab förnekat att det skulle finnas en skuld om 30 miljoner kr till T S k. Även J R ställt sig tveksam till skulden på 30 miljoner kr.

När det första konkursbeslutet undanröjdes pågick en långdragen tvist beträffande olika rättsförhållanden mellan Spendrups och Cafab. Det förekom även tvister som berörde andra personer. Förhandlingarna utmynnade i förlikningsavtalet den 1 november 2005 där parterna bl.a. kom överens om den aktuella kvittningen. Det var en komplex situation och överlåtelsen av Spendrups återstående fordringar för köpeskillingen om 100 000 kr var endast en del av den helhetsuppgörelse som träffades. Förlikningsavtalet berodde inte på att Spendrups förstått eller borde ha förstått att Cafab var på obestånd. Det pågick visserligen ett konkursmål vid tidpunkten angående Swedbanks fordran som ännu inte var prövad. Spendrups kände också till att fordran endast uppgick till ca 14 000 kr.

Vid kvittningen fanns endast tre fordringsägare, Spendrups, Swedbank och hyresvärden ENA Fastigheter AB. Vid tidpunkten för Spendrups kvittning hade redan övriga två borgentörer kvittat bort sina fordringar, förutom nämnda 14 000 kr. Det är riktigt att reglerna om förmånsrätt hade förändrats i tiden mellan det första konkursbeslutet och kvittningen. Eftersom det endast fanns tre riktiga fordringsägare hade Spendrups emellertid ändå fått utdelning på mer än 500 000 kr även vid tillämpning av de nya förmånsrättsreglerna.

Vid konkursförhandlingen efter Högsta domstolens beslut bestred Cafab att bolaget var på obestånd. Företrädare för Cafab påstod vidare att bolaget bedrev omfattande verksamhet i Irak och Kuwait, där bolaget hade tillgångar bl.a. bestående i 300 lastbilar, och en grossistverksamhet i Årsta partihallar. Vidare bestred Cafab skulden till T. om 30 miljoner kr. Tingsrätten konstaterade att Cafabs ombud ställt säkerhet för Swedbanks fordran och kom efter en helhetsbedömning fram till att konkursansökan skulle avslås. Dessutom tilldömdes Cafab rättegångskostnader om 80 000 kr. Vid den aktuella tidpunkten hade TI Al förvärvat Spendrups fordran och han skulle ju inte som företrädare för Cafab kräva in betalning utan anstånd måste ha beviljats. Den enda skulden som var förfallen till betalning vid det tillfället var Swedbanks fordran på 14 000 kr vilken hade kunnat kvittas mot Cafabs fordran på banken för rättegångskostnaderna. Swedbank hade också kunnat driva in sin

fordran från Cafabs ombud som ju ställt säkerhet för den fordran. Dessa omständigheter måste beaktas då det är konkursboet som ska visa att det förelegat ett kontinuerligt obestånd. Det har även förts förhandlingar med Swedbank om att lösa bankens fordran om 14 000 kr. M: Hj , som förvärvade T. A : fordran, har förklarat för banken att han var beredd att lösa denna skuld. Varken Tl ; A: eller M: tj har, såvitt känt, försökt kräva in sina fordringar på Cafab. I den nuvarande konkursen finns en skuld till staten om 55 000 kr. Skulden uppkom emellertid efter Spendrups kvittning.

Konkursförvaltaren har endast anträffat bokföring från den första konkursen. Obeståndsbedömningen byggde således på ett mycket bristfälligt underlag. Sammanfattningsvis fanns det tillgångar på ca 2,8 miljoner när den första konkursen upphävdes. Visserligen var det förskottsutdelningar på 1,8 miljoner kronor som kvittades bort men det fanns ytterligare tillgångar på ca 1 miljon kronor. Det fanns återstående skulder på ca 1,2 miljoner kronor och Swedbanks fordran på 14 000 kronor. Då Swedbank ålagts att betala 80 000 kr i rättegångskostnader till Cafab fanns det möjligheter till kvittning från båda hållen. Den aktuella konkursen inträffade två år senare. Det är inte självklart att bolaget varit på obestånd hela den tiden.

UTREDNINGEN

Båda parter har åberopat skriftlig bevisning. På konkursboets begäran har vittnesförhör hållits med J: R . På båda parters begäran har vittnesförhör hållits med O S:

DOMSKÄL

De bakomliggande omständigheterna i målet är i stor utsträckning ostridiga. Vad tingsrätten har att pröva är i första hand huruvida Spendrups kvittningsförklaring var tillåten eller inte. För det fall att det i och för sig var möjligt för Spendrups att

genomföra kvittningen blir frågan om kvittningen kan återvinnas till konkursboet aktuell.

Kvittningsfrågan

Konkursboet har i första hand anfört att kvittning över huvud taget inte är tillåten vid fall som det aktuella. I samband med den första konkursen avyttrade konkursförvaltaren konkursbolagets egendom och beslutade om förskottsbetalning till tre borgenärer. En förskottsbetalning är alltid preliminär och kan närmast betecknas som en försträckning till borgenären (se Palmér m.fl., Konkurslagen en kommentar, s. 11:30). Skulle det senare visa sig att borgenären uppburit ett för stort belopp i förskott är denne i princip skyldig att återbetala vad han erhållit (se NJA 1974 s. 161).

I förevarande mål har konkursbeslutet undanröjts av högre rätt efter att förskottsutdelning verkställts. I det skedet hade alltså Cafab en fordran mot Spendrups på det belopp som utbetalats i förskott. Hur en tidigare genomförd förskottsbetalning ska hanteras i en sådan situation är inte reglerat i konkurslagen. Konkursboet har gjort gällande att det finns stöd för boets uppfattning i förarbetena till konkurslagen. Tingsrätten konstaterar emellertid att uttalandena i propositionen endast behandlar förskottsbetalning i konkurs utan att ge ledning för den frågeställning som är aktuell i målet (se prop. 1986/87:90 s. 340 ff.). Om konkursrättsliga regler skulle tillämpas analogt på en situation utom konkurs skulle det – såsom i det aktuella fallet – innebära en inskränkning av möjligheten att företa allmänna civilrättsliga dispositioner såsom kvittning av motstående fordringar. En sådan tolkning saknar som tidigare anfört stöd i lag. Situationen har inte heller behandlats i praxis eller doktrin.

Konkursboet har vidare gjort gällande att Spendrups på obligationsrättslig grund förbundit sig att återbetala det förskottsbetalda beloppet, vilket innebär hinder mot kvittning. Den bekräftelse som företrädare för Spendrups undertecknat gäller emellertid uttryckligen då det vid "slutligt utdelningsförslag i konkursen skulle visa sig att bolaget erhållit för mycket förskott på sin fordran...". Tingsrätten finner därför att

SÖDERTÖRNS TINGSRÄTT

DOM
2010-02-26

T 3509-08

Spendrups inte heller på obligationsrättslig grund varit förhindrad att kvitta sin skuld mot andra fordringar bolaget hade mot Cafab. Eftersom konkursbeslutet undanröjdes upprättades aldrig något utdelningsförslag. Mot bakgrund härav kan konkursboets talan inte vinna bifall på den i första hand åberopade grunden.

Är kvittningen återvinningsbar?

Tingsrätten övergår därmed till att pröva om kvittningen kan återvinnas enligt 4 kap. 5 § konkurslagen. Spendrups har gjort gällande att lagrummet inte är tillämpligt. Tingsrätten delar inte den uppfattningen. Cafab befann sig i ett konkurstillstånd och återvinningsreglerna var då tillämpliga. Återvinningsreglerna bygger på grundtanken att det ankommer på käranden, dvs. i allmänhet konkursboet genom konkursförvaltaren, att styrka att förutsättningarna för återvinning föreligger (se prop. 1975:6 s 232 och Lennander, Återvinning i konkurs, tredje uppl., s. 136). För att återvinning ska kunna ske måste käranden således visa att, såvitt nu är av intresse, rättshandlingen på ett otillbörligt sätt har lett till att en borgenär gynnats framför andra, att gäldenären var eller genom förfarandet blev insolvent och att den andra kände till eller borde ha känt till gäldenärens insolvens och de omständigheter som gjorde rättshandlingen otillbörlig.

En första förutsättning för återvinning är att det s.k. nackdelsrekvisitet är uppfyllt. För detta krävs att det i efterhand kan konstateras att rättshandlingen medfört minskad utdelning till någon borgenär. I samband med kvittningen överlät Spendrups sin kvarstående fordran om drygt 1,2 miljoner kr med tillhörande säkerhet till T Al för 100 000 kr. Vidare framgår det av den konkursboppteckning som J R sammanställt att Swedbank hade en kvarvarande fordran med allmän förmånsrätt om 14 974 kr. Slutligen fanns vid tillfället T S i fordran på konkursboet, vilken uppgick till 30 miljoner kr. Tingsrätten finner att Spendrups, vars fordran vid tillfället endast hade säkerhet med 55 procent i Cafabs tillgångar, genom kvittningen gynnats såväl i förhållande till borgenärer med förmånsrätt som till en oprioriterad borgenär. Kvittningen har således inneburit nackdel för andra borgenärer.

Efter konkursbeslutet i september 2003 avyttrades konkursbolagets tillgångar. Ove Sjöblom och Janne Rönnerup uppgett att bolaget i tiden därefter inte förvärvat några intäktsgenererande tillgångar. Janne Rönnerup är vidare uppgett att påståenden om att bolaget skulle ha tillgångar utomlands inte visade sig ha någon täckning. Förutsättningarna vid kvittningstillfället var således sådana att Cafab hade försatts i konkurs då det saknade likvida medel för betalning av sina skulder, att konkursbeslutet undanröjts på formell grund, att Intäktsgenererande tillgångar saknades och att en skuld på 30 miljoner kronor hade tillkommit.

En stor del av parternas argumentation har ägnats åt Tingsrättens fordran på 30 miljoner kronor. Spendrups har gjort gällande att det är fråga om en skenfordran som därför inte ska beaktas vid tingsrättens bedömning. Som Spendrups har anfört omgärdas fordrans uppkomst och fastställande onekligen av ett antal anmärkningsvärda omständigheter. Tingsrätten konstaterar emellertid att den aktuella fordran fastställts i ett utslag av Kronofogdemyndigheten som vunnit laga kraft. Ett utslag ska enligt lagen om betalningsföreläggande och handräckning anses som tredskodom och får sedan det vunnit laga kraft rättskraft på samma sätt som ett vanligt domstolsavgörande. Tingsrätten kan därför inte ompröva utslaget eller göra någon annan bedömning än att fordran ska beaktas vid förevarande prövning.

Spendrups har anfört att Cafab efter Högsta domstolens beslut dels erhållit en fordran på rättegångskostnader mot Swedbank om 80 000 kr, dels en fordran på staten avseende konkursförvaltarens arvode om ca 800 000 kr. Tingsrätten konstaterar att dessa belopp har tillerkänts Cafab vid Stockholms tingsrätts beslut att ogilla Swedbanks konkursansökan. Beslutet fattades den 13 januari 2006, dvs. två och en halv månad efter kvittningstillfället. Fordran på rättegångskostnader förelåg således inte vid kvittningstillfället och ska inte beaktas vid bedömningen om Cafab var insolvent vid detta tillfälle. I samband med Stockholms tingsrätts beslut bestämdes Ove Sjöbloms arvode till 818 750 kr. Eftersom arvodet fastställdes först vid denna tidpunkt måste den fordran som företrädare för Cafab möjligen förväntat skulle tillfalla bolaget anses ha varit osäker vid kvittningstillfället. Inte heller Stockholms tingsrätts

SÖDERTÖRNS TINGSRÄTT

DOM
2010-02-26

T 3509-08

skäl för att ogilla konkursansökan ger anledning ifrågasätta att Cafab var på obestånd den 1 november 2005. Genom den bevisning som konkursboet åberopat finner tingsrätten det styrkt att konkursbolaget alljämt var på obestånd då Spendrups genomförde kvittningen.

Beträffande frågan om rättshandlingen var otillbörlig konstaterar tingsrätten att förmånsrättslagen vid tiden för Spendrups kvittning hade ändrats med följd att Spendrups endast hade säkerhet med 55 procent i inteckningsunderlaget. Resterande del av fordran var således oprioriterad, dvs. likställd med T1 St s fordran. Genom kvittningen har Spendrups enligt tingsrättens mening kringgått verkningarna av en framtida konkurs genom att förbättra sitt förmånsläge och har därmed företagit en illojal rättshandling. Förfarandet har därför varit otillbörligt i förhållande till övriga borgenärer.

Spendrups kände till att Cafab hade försatts i konkurs och att samtliga intäktsgenererande tillgångar avyttrats av konkursförvaltaren – vilket var en förutsättning för att förskottsutdelning skulle kunna ske. Av förlikningsavtalet från 2005 framgår vidare att Spendrups vid kvittningstillfället kände till T1 St fordran. Tingsrätten finner det visat i målet att Spendrups vid kvittningstillfället dels kände till Cafabs insolvens, dels kände till det förhållande som gjorde kvittningen otillbörlig.

Tingsrätten finner sammanfattningsvis att samtliga rekvisit i 4 kap 5 § konkurslagen är uppfyllda varför kvittningen den 1 november 2005 ska gå åter. Konkursboets talan ska därför bifallas.

Ränta på kvittningsbeloppet ska utgå enligt 4 kap. 15 § andra stycket konkurslagen och 5 § räntelagen från den 23 januari 2004 till dess att denna dom vinner laga kraft. Spendrups har vitsordat övriga ränteyrkanden vilka ska bifallas.

SÖDERTÖRNS TINGSRÄTT

DOM
2010-02-26

T 3509-08

Som förlorande part ska Spendrups förpliktas att ersätta konkursboet för dess rättegångskostnader. Det yrkade beloppet framstår som skäligt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga (Dv 401)

Överklagande, ställt till Svea hovrätt, ges in till tingsrätten senast den 19 mars 2010.

Paul Arnell

Lotten Ögren

Dan Leeman

